

Galaana Fitnaa-Kutaa 1ffaa

Description

Qormaata ykn fitnaan yommuu buâ€™uu nama jaanjessa, dukkanni namatti buâ€™a, gara deeman nama wallaalchisa. Nama Rabbiin eege malee namni qaroon dukkana qormaataa kanaatin ni dhamaâ€™a. Fitnaa yoo jennu wantoota lubbuu, qalbii fi qabeenya nama irratti balaa fiduu dandaâ€™aniidha. Isaan keessaa gurguddoon waraana, wal lola, balaa uumama kan akka kirkira lafaa, rooba cimaa, wantoota fokkuu kanneen akka sagagaalummaa, gudeeddaa, alkooli fi kkf babalâ€™achu, qabeenyi garmalee baayâ€™achuu fi hiyyuummaan jabaachu.

Yeroo ammaa akkuma beekkamu fitnaan bakka kamittu babalâ€™ate jira. Fitnaa kanniin jalaa akkamitti akka baanu yoo hin beekin salphatti galaana isaatin nyaatamna. Barreefamni armaan gadii kitaaba basaaâ€™ir fil fitan jedhamu irraa cunfamuun fudhatame. Gara jalatti Arabiffaa fi Ingiliffaan ni argattu.

âœDhugumatti fitnaan akka duumessa walirratti tuulame wal duraa duuban dhufun namoota haguuga. Jaaminsaa fi duudummaa keessatti akka dukkanni halkanii yookiin danbaliin cimaan nama marsuutti fitnaanis isaan marsa. Fitnaa keessatti sammuu namaa ni qabamti, qalbiin isaani ni duuti nama Rabbiin tiikse malee.â€•

Fitnaan yeroo kamu hin dhaabbatu, ni dhufa. Garuu dhufuun dura nuti beekumsaan, xinxallii gadii fagoon, hojii gaggaari hojjachuun, badii irraa dheessu fi Guyyaa Qiyaamatiif qophaâ€™uun of qopheessu qabna. Namni jalqaba lolaa fitnaa keessatti kufu nama Rabbiin irraa fagaate fi beekumsa barbaadu irraa dheessedha.

Ergamaan Rabbii (sallallahu `alayhi wa sallam) akkana jedhan:

âœ**Namni gammadaan nama fitnaa (qormaata, rakkoo) irraa eeggameedha. Yommuu mokkoramu (qoramu) immoo nama obseedha.**â€• (Abu-Dawud)

Kanaafu fitnaan nutti buâ€™uun dura amaloota fi maalummaa ishii sirritti beekun irraa dheessu qabna. Erga nutti buâ€™een boodas obsaan jala darbuuf carraaqu qabna.

Amaloota Fitna

Fitnaan amaloota beekamoo qabdi yommuu beekan kan irraa goran. Amaloota kanniin beeku dhabuu irraa kan kaâ€™™ee fitnaa meeqatu namoota haaxawe dabarse. Amaloota ishii keessaa muraasni:

a. Jalqaba yommuu fitnaan dhuftu nama hawwatuun namoota gowwomsitiâ€™™ yommuu qormaanni dhufu jalqaba garmalee nama kakaasa. Ergasii wanti hunduu akka yaadame osoo hin taâ€™™in garagalto taâ€™™a. Khalaf ibn Hushib, â€™™Namoonni yommuu fitnaan dhiyaattu waloola Imru Qays tana walaleessu garmalee jaallatuâ€™™ jedha. Imru Qays akkana jedhe:

*Waraanni jalqabni ishii akka intalaati
Bareedinna ishiitin wallaala hundaa ofitti harkisti
Yommuu waraanni cimee fi dheerate
Akka jaarti dulloomu jaarsa hin qabne taati
Arriâ€™™oofu bifni ishii jijjirame tan biraa taati.
Fuunfachuu fi dhungachuuf ni jibbamti.*

Walaloon tuni isinii galee mitiree? Jalqabni fitnaa akka intala bareeddu nama hawwatti. Namni wallaalan kamu itti fiiga. Ergasii suutuma suutan yommuu fitnaan cimu akkuma intalli tuni jaarti taate fukkattu fitnaan is fukkachuun ofirraa nama ariiti.

Khalaf akkana jechaa ture, â€™™Yommuu fitnaan dhiyaattu namoonni walaloo tana sirritti baruu qabu.â€™™

b. Fitnaan sammuu namaa hadoocha- Abdullah Ibn Masâ€™™uud (Radiyallahu anhu) akkana jechuu turan, â€™™Fitnaa akka aara nama ukkaamsu isiniif sodaadha. Tan qalbiin namaa keessatti duutu akkuma qaamni duâ€™™u.â€™™

â€™™Fitnaa sammuu namaa itti hadoodutu dhufa, nama qaroo arguun hanga garmalee ulfaatutti.â€™™

Abu Musa Al-Ashaari akka gabaasanitti Ergamaan Rabbii (sallallahu `alayhi wa sallam) akkana jedhan: â€™™â€™™Dhufaati Guyyaa Qiyaamin dura, al-Harj ni jira.â€™™ (Sahaboonni) ni jedhan, â€™™Al-Harj maal jechuudha?â€™™ Ergamaan Rabbii (sallallahu `alayhi wa sallam) ni jedhan:â€™™**Ajjeechadha. Mushrikoota ajjeesu keessan osoo hin taâ€™™in isin wal ajjeessudha, hanga namtichi ollaa ofii, obboleessa ofii, abbeera ofii, ilma abbeeraa ofii ajjeesutti.â€™™** Isaanis ni jedhan â€™™Sila osoo sammuu qabnu moo?â€™™ Ergamaan Rabbiis ni jedhan,â€™™**Sammuu namoota yeroo sanii ni deemti (ni hadooddi), namoota sammuu isaani xiqqaa fi hin yaannetu hafa. Irra hedduun isaani dhugaa irra waan jiran seâ€™™u garuu homaa irra hin jiran.â€™™** (Imam Ahmadu gabaase)

Namni yeroo qormaanni itti buâ€™™u gara deemu wallaala. Malli hunduu harkaa bada. Alkooli caala nama macheessa. Dukkana irratti dukkanni nama haguuga, hurriin jireenya nama marsa. Kanaafu fitnaan dhufuun dura of qopheessun hin barbaachisu ree?

c. Amaloota fitnaa keessaa kan biraa immoo yommuu uumamtu saffisaan babalâ€™™achuun qabbaneessun garmalee ulfaataâ€™™ mee haa ilaallu lola addunya irratti adeemsifamaa jiru. Jalqaba irratti hoo hoon jalqabama. Ergasii itti fufun rasaasa walitti dhukaasun eegalama. Lubbuun namoota kumaatamatti lakkawamanii ni darba. Hanga lubbuun miliyoonatti lakkawaman darbanii fi qabeenyi

baayâ€™een barbadaaâ€™utti qabbaneessun ni dadhabama. Akka fakkeenyaatti biyyoota Arabaa mee ilaallu.

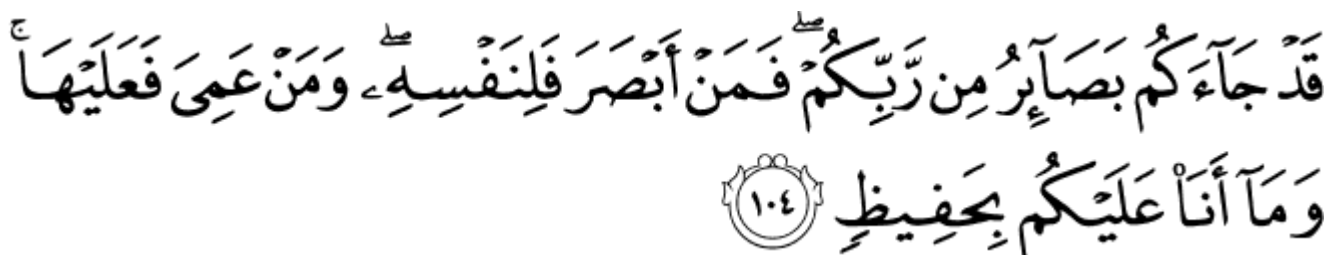
Ibn Taymiyaan akka jedhanitti yommuu fitnaan buutu namoonni qaroon namoota gowwaa ibidda fitnaa qabsiisan duubatti deebisu hin dandaâ€™an. Akkuma Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) jedhe kuni amala fitnaati.

âœRakkoo (fitnaa) isin irraa warra miidhaa hojjatan qofa kophatti hin muudannes sodaadhaa.

Dhugumatti Rabbiin adabni isaa cimaa akka taâ€™es beekaa.â• Suura Al-Anfaal:25

Fitnaan yommuu buutu ishiin faalamu irraa namni nagaha bahu hin jiru kan Rabbiin eege malee.â•

Yommuu fitnaan dhufuu fi dhufuun dura gara Qurâ€™aana fiigudha. Qurâ€™aanni nuura (ibsa dukkanaati) fi basaaâ€™ira (ragaa ifaati).

âœDhugumatti Gooftaa keessan irraa ragawwan ifa taâ€™an isinitti dhufeera. Namni (raagawwan kanniin) arge lubbuma isaatif (itti fayyadama). Namni jaames isheedhuma (lubbuma ofii) irratti (miidhaa geessa). Anis (Muhammad (SAW)) isin irratti tiiksaa miti.â• Suura Al-Anâ€™aam :104

Abdur-Rahman ibn Abzi akkana jedhe,â•Yommuu namoonni fitnaa ajjeecha Usmaan ibn Affaanitti kufan, ani Ubay ibn Kaâ€™ab akkana jechuun gaafadhe, â~Yaa Abbaa Munzir karaan fitnaa kana keessaa ittiin bahaniin maalii?â€™ Innis akkana jedhe,â€™Kitaaba Rabbiiti (Quâ€™aana). Wanta ifa sii taâ€™mee irratti hojjadhu, wanta sii hin galle immoo hayyootaf dhiisi.â€™â•

Kanaafu fitnaan (rakkoon) buâ€™uun dura Qurâ€™aana barachuun, qoâ€™achuu fi irratti hojjachuuf carraaqun karaa fitnaa jalaa ittiin bahaniidha. Yeroo baayâ€™mee namoonni galaana fitnaatin nyaataman namoota beekumsa hin qabne fi ijjoolle ykn dargaggoota bilchinna hin qabnedha. Wanta maanguddoo fi namoonni qaroon isaaniin jedhan hin dhagayan. Yeroo hundaa anutu beekadha, anatu dhugaa irra jira jedhu. Beekumsaa fi xinxalli malee fiigu.

Badii fitnaa irraa dhalatu hanbisuuf dargaggoonni fi namoonni kuunnin hayyoota fi maanguddootatti hidhatu qabu. Hayyoonni jallinnaa fi dogongora irraa namoota tiksu. Dhugumattii Rabbiin yeroo namoonni Islaama irraa garagalan sababa Abu Bakar sidiiqin (radiyallahu `anhu) amantii Ofii tumse.

Tolee! amaloota fitna hanga kana erga ilaalle booda yeroo fitnaan nutti butuu akkamitti tooâ€™achuu dandeenyaa?

1.Obsa qabaachuâ€™ yeroo kamiyyuu keessatti obsa horachuun ni barbaachisa. Yeroo rakkoo immoo daran barbaadamadha.

Jarjaruu jechuun yeroo isaatin dura wanta tokko hojjachuudha. Arabdoonni jarjaruun haadha gaabbiwwan hundaati jedhu.

Al-AwzaaTMi akkana jechuun gabaase, TMYommuu Umar ibn Abdulaziz nama tokko adabuu barbaade, guyyoota sadiif hidha. Ergasi ni adaba. Yeroo dallansuu sanitti jarjara jibbuu irraa kan kaTMe (yerooma san hin adabu).TM

Muhammad ibn Bashir akkana jedha:

Luka fudhachuun dura faana keetif murteessi bakka.

Namni wallaalumaan mucucaate dhugumatti ni kufa.

Kana jechuun dhimma tokko irratti buTMaa fi miidhaa isaa osoo itti hin yaadin itti hin dhiyaatin. Yoo kan siif taTMu taTMee fudhadhu, taTMuu baannan irraa gori.

Huzayfan fitnaa ilaalchise akkana jedhe: **Yommuu jalqaba fitnaan buutu ni dhokatti. Garuu erga deemten booda ni mulTMatti.**TM

Shamr Yaada Huzeeyfaa ilaalchise akkana jedhe: yommuu fitnaan jalqaba dhalattu namoota dhamaasun akka waan sirrii taTManii itti fakkeessiti hanga isaan keessa seenanii wanta dhowwamaa hojjatanitti. Ergasii yommuu fitnaan gara dhumaatti dhufuu fi deemu, dhugaan ishii ifatti baha. Namoonni itti seenan hundi isaanitu akka dogongoran ni beeku.TM (BasaaTMir fil fitan)

Abu Hatim, Muhammad ibn Hibban al-Busti, akkana jedha, TMNamni jarjaraan kaayyoo ofii hin gahu akkuma namni suuta jedhuu fi obsuu kaayyo ofii irraa hin utaalle. Namni calTMisaan yeroo baayTMee hin gaabbu. Namni yeroo hundaa dubbatu (laflaafin) nagaha hin bahu. Namni jarjaraan osoo homaa hin beekin dubbata, osoo homaa isaa hin galin deebii deebisa. Namni biraa beekkama osoo hin taTMin faarsa. Nama beekkame fi faarfame namni jarjaraan komata (qeeqa). Osoo itti hin yaadin murteessa. Osoo hin murteessin gara funduraa fiiga. Jarjaruun nadaama (gaabbi) taati. Nageenyi wanta jarjara waliin dhufuu miti. Arabni TMjarjarri haadha gaabbitiTM jetti. (BasaaTMirul fitan- fuula 42)

Keeyyanni armaan olii tunii waaTMee jarjaraa ilaalchise waan baayTMee of keessatti hammatti. Jarjara ittisuuf beekumsaa fi obsa nu barbaachisa. Akkuma beekumsi dabaluu bilchinni sammuu waan dagaaguf namtichi jarjaruu irraa of qusata. Yommuu miirri keenya hooTMu, of gadi qabuu qabnaa malee hooTMa saniin fiigne of gubuu hin qabnu. Takka miidhaa fi buTMaa wanta fiignuufi dhaabbannee itti yaadu qabna. Yommuu sheyxaanni akka jarjaru nu taasisu, TMATMuzubillahi mina sheyxaani rajiim (sheyxaana abarraamaa irraa Rabbiin eeggama)TM jechuu qabna. WuduTMa gochuu fi salaata salaatan, ergasii duTMaayi gochuun jarjara keenya ni qabbaneessa. Manguddoota fi namoota qaroo waliin mariTMachuu qabna. Adduma gulufuu hin qabnu. Insha Allah hanga torbaan kutaa lamataan walitti deebinutti Assalamu aleykum wa rahmatullahi wa barakaatuh.

Madda: [BasaaTMir fil fitan \(Arabic\)](#)

[basair-fil-fitan](#) (English)

Date Created

October 16, 2016

Author

admin